

תוכן עניינים

1.....	מבוא
2.....	תדמיתה הבינלאומית של מדינת ישראל : תמונת מצב
.....	דיפלומטיה ציבורית והסברה ישראלית..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	סיכום..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
.....	רשימת מקורות..... שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.

מבוא

כיום, מרבית המדינות בעולם הבינו את חשיבותה של תדמית בינלאומית חיובית, אשר בעולם הגלובלי מורגשת בתחומים רבים לרבות תמיכה פוליטית ורעיונית, השקעות כלכליות, תיירות, הגירה ועוד. כמו בעולם העסקי, גם אצל מדינות, הסברה מוצלחת מהווה יתרון משמעותי וזה חשוב בהתנהלות בזירה הבינלאומית. כיוון שמדינת ישראל סובלת מבעיות תדמית חמורות ברחבי העולם, היא השקיעה מאמצים ומשאבים רבים לשיפור תדמיתה. הממשלה השקיעה מאמצים רבים בהסברה, שהיא הצגת הסכסוך מהצד של ישראל, רציונליזציה של התנהלותה והוכחת חפותה אל מול המתקפות הנשנות המופנות כנגדה.

בעולם המודרני, בו להמוני העם יש השפעה רבה על מקבלי ההחלטות, תדמיתה הבינלאומית של מדינה היא אחד המרכיבים החשובים היוצרים את מעמדה וקובעים את עוצמתה ויכולתה להוציא מדיניות אל הפועל. הכרה במצב עניינים זה היא חשובה, כאשר מגלים כי מדינת ישראל היא אחת המדינות הפחות אהודות בעולם כולו. תדמיתה של ישראל נפגעה קשות בעשורים האחרונים, ובמיוחד לאחר קריסת תהליך השלום ותחילת אינתיפאדת אל-אקצה בשנת 2000. הביקורת ממנה סובלת ישראל באירופה גרמה להתנגדות בקרב אזרחי המדינות והביא לגל של דה לגיטימציה, לפיה נחשבת ישראל כאיום לשלום העולם וכמי שמואשמת בכל חוליי – המזרח התיכון. גל זה של דה-לגיטימציה כלפי ישראל, במיוחד בקרב האליטות האירופאיות, קורא להחרים את מדינת ישראל ולחייב אותה לציית, בדומה לחרם הבינלאומי נגד דרום-אפריקה בשנות השמונים וראשית שנות התשעים של המאה שעברה.

מטרתה של עבודה זו, היא להציג את סוגיית תדמיתה הבינלאומית של מדינת ישראל, וההסברה הישראלית בעולם, ובעולם המערבי בפרט. ראשית, עבודה זו תסקור את מצב תדמיתה הבינלאומית של ישראל בעולם- ובעולם המערבי בפרט, ובנוסף את הנרטיבים השונים ששימשו את מדינת ישראל בזמנים עברו, כמו גם את אלו המשמשים את ישראל בעת האחרונה להצגת עצמה בעולם. לאור רקע זה, נציג את הגישות והדרכים השונות הקיימות היום, בספרות האקדמית ובקרב אנשי המקצוע העוסקים בתחום, להסברה הישראלית ושיפור תדמיתה של מדינת ישראל.

תדמיתה הבינלאומית של מדינת ישראל: תמונת מצב

רעיון הציונות, שהתפתח במאה ה-20 על בסיס רעיון הלאומיות, שהתחזק במדינות אירופה באותה עת, נתפס בעבר כחזון מאחד לגיטימי שצופה אל העתיד. עם זאת, כיום רעיון זה אינו עולה בקנה אחד עם הרעיונות של גלובליזציה, זכויות אדם ושוויון, שצוברים תאוצה במאה ה-21, ודוחקים הצידה את הלאומיות. עצם הרעיון של "מדינה יהודית" נתפס בעיני רבים כלא רלוונטי ואף כגזעני. עובדה זו מעלה תהיות ויוצרת בעיות קשות לישראל שמגיעות עד כדי הטלת ספק בעצם זכות קיומה (Strenger, 2010, pp. 1-5). עם זאת, השינוי המשמעותי בתפיסה את מדינת ישראל התרחש בשנת 1967, כשלאחר מלחמת ששת הימים המיתוג החיובי ה'טבעי' ממנו נהנתה ישראל עד אז השתנה באחת. לאחר כיבוש השטחים והסירוב להחזירם, הפכה ישראל מדוד-מדינה חלשה ושבירית-לגוליית-כובש חזק-כאשר הפלסטינים נתפסו כדוד החדש: עם שארצו וזכותו להגדרה עצמית נלקחה ממנו והוא נאבק על זכויותיו (הסמן, 2008, ע' 15). נרטיב זה הלך ותפס תאוצה בעולם, ובעשורים האחרונים ישראל מזוהה לא אחת עם מושגים כמו כיבוש, אכזריות ואפרטהייד.

אחת הסיבות המרכזיות להתייחסות השלילית כלפי מדינת ישראל, נובע מהקושי לנתק אותה מן הסכסוך הישראלי-פלסטיני, בשל הדימוי החזק של ישראל הקשור בצבא. גם בקרב צרפת, למשל -

הנחשבת ידית ישראל-רווחת הדעה שכל מה שמתרחש בחלק זה של העולם הוא באחריותה, כלומר באשמתה של ישראל. כאילו אם היה נחתם הסכם שלום עם הפלסטינים, לא היו בעיות באפגניסטן, או במקומות אחרים בעולם. זוהי תפיסה המושרשת באופן עמוק ביותר, וככל שהיא משונה ומוגדרת כ"משאלת לב", כך קשה מאד לעקור אותה. (כנס הרצליה, 2011, ההתמודדות עם הזה לגיטימציה לישראל באירופה).

כך למשל, בסקר בינלאומי שערך ה-BBC לפני כשנתיים, בו נדגמו 26 אלף בני אדם מכל העולם, נמצא כי ישראל היא אחת המדינות הפחות אהודות בעולם, ונמצאת במקום הרביעי מהסוף במדד הפופולאריות. מבין המדינות שנבדקו, רק צפון קוריה, פקיסטן ואיראן פחות פופולאריות מישראל. 21 אחוזים ממשותפי הסקר ראו את ישראל באור חיובי, ו-52 ראו אותה באור שלילי. לשם ההשוואה, גרמניה, המדינה הפופולארית ביותר בעולם לפי הסקר, זכתה ל-59 אחוזים חיוביים ו-15 אחוזים שליליים בלבד (BBC, 23.5.2013).

כאשר בוחנים את המצב באופן פרטני יותר בעולם המערבי ובהקשר לסכסוך הישראלי-פלסטיני, מתגלים הבדלים גדולים בין אירופה לבין ארצות הברית. כך, סקר גדול נערך ב-2011 על ידי מכון הסקרים ICM בשש מדינות אירופאיות גדולות: בריטניה, צרפת, ספרד, הולנד, גרמניה ואיטליה. הממצאים: 10 אחוזים ענו כי על מדינתם לתמוך בישראל מול הפלסטינים. לעומת זאת, 39 אחוזים ענו כי הם אינם מסכימים עם אמירה זאת. כמו כן, 65 אחוזים ממשותפי הסקר השיבו כי הם סבורים שישראל היא מדינה המתקיימת בה אפליה דתית; 34 אחוזים סבורים כי ישראל היא כלל אינה מדינה דמוקרטית (Abdullah & Chehata, January 2011).

בדעת הקהל בארצות הברית, כך נראה, מצבה של מדינת ישראל מעודד הרבה יותר. בסקר שערכה רשת CNN עם תחילת מבצע 'צוק איתן', נמצא כי רוב הציבור האמריקני, 57 אחוז, סבורים כי